

Una mirada nostàlgica

El cementiri marí

La destrucció del nostre litoral durant els darrers anys fa que moltes de les antigues fotografies siguin paisatges desconeguts per a la major part de nosaltres.

Port-Bou

Cadaqués

Arenys de Mar

Palamós, platja de Salguer

Palafrugell, Llafranch

L'Escala

Aquesta època desballestada que ens ha tocat viure fa que ben sovint trobem motius per a entristir-nos. L'adveniment de la modernitat ha provocat entre altres coses la pràctica desaparició de les distàncies, que s'ha traduït en una veritable invasió estrangera que ha colonitzat el nostre país. I la costa mediterrània ha estat la més afectada: la destrucció progressiva de la nostra peculiaritat marinera ens ha conduït a ser actualment un dels països mediterranis més petjats i esgotats d'Europa. Si poguérem veure com era el nostre país fa cent anys potser arribariem a copsar en tota la seua magnitud el desastre ecològic a què hem arribat. ¿Què ens

queda d'aquella mar d'aigües turgents i blaves, dels penya-segats i de les platges amplíssimes de sorra fina i delicada? ¿Què s'ha fet d'aquelles aigües que descrivia Josep Pla com un cristall sòlid, d'aquells racons de mar assolellats? L'excel·lent arxiu de Josep Huguet ens mostra com era de meravellós el nostre litoral fa menys de cent anys.

UN PATRIMONI BALAFIAT

El professor Sanchis Guarnier escrivia que el segle XX, amb el gran desenrotllament dels transports i del *mass media* de comunicació s'estava produint un anivellament cultural que era enemic mortal de la cultura popular tradicional. Afegia que la difusió de l'estàn-

dard industrial conduïa a un procés irreversible que produeix a la fi la descharacterització dels pobles i de les persones, condemnades a la civilització de consum. I és aquest fenomen el que ha esdevingut a poc a poc en els petits pobles de la nostra costa: Begur, Cadaqués, Port de la Selva, Palamós, Peníscola, Benicàssim, Cullera, Xàbia, Calp, Benidorm, S'Arenal de Mallorca, ... no són avui més que imatges idealitzades del passat, on el paisatge ha estat transformat per la societat de consum en un desgavell turístic. És clar que algunes vegades s'ha respectat l'antic aspecte urbanístic -s'ha conservat diguem-ne l'esquelet- però l'ànima de l'indret, els costums, la vida del poble mariner, ha desaparegut totalment sota l'allau de *pizzerias, crêperies, pubs, souvenirs* i restaurants de paella i *gazpacho andaluz*.

D'aquesta manera, a Cullera avui s'a-gombolen immenses torres d'apartaments, si l'una irracional, l'altra encara més. El Puig, El Saler, Benicàssim, Benidorm, són també bons exemples de destrucció d'un major nombre de turistes.

La Costa Brava, el símbol marítim de

futur d'aquestes meravelloses cales. La Costa Brava, aquella fantàstica Costa del Coral de Josep Pla, avui no és més que un gran negoci esfereïdor.

Quelcom semblant ha esdevingut a la Marina on cada vegada és més definitiva la seua destrucció. La dinamitació

importantíssima de l'interès dels estrangers pel nostre país. Una mar petjada, bruta, antropitzada, no serveix per a res: ni és d'utilitat al biòleg, ni ho és pel banyista, que vol colrar-se el cos.

Als Països Catalans encara resten al-

La Fosca, Salgué

Tarragona, moll de la costa

Vinaròs, drassanes

Benicarló, platja de l'Escollera

Catalunya, s'ha convertit a poc a poc en un anacronisme: llevat del Cap de Creus que encara sobreviu l'empaït inversor, tota la resta és d'una docilitat i abjecció exasperant. Cadaqués, aquell petit poble famós per les seues bruixes i pel seu caràcter mariner, s'ha transformat en un paisatge grotesc. La badia, literalment parasitada per vaixells de tot tipus i de totes les nacionalitats, anuncia un espectacle que es repetirà al llarg d'aquesta accidentada costa: la transformació de les famoses cales empordaneses en petits ports esportius. D'aquesta manera Aiguablava, Aiguagèlida, Sa Tuna es troben plenes de barques, barquetes i vaixells, i entre els caps dels banyistes, floten iridiscent taques de gas-oil. La possible construcció d'un port esportiu a Port Lligat, en certa manera no fa més que avançar el

dels penya-segats de Benitatxell per a la construcció d'un port turístic és potser l'exemple més colpidor. I és que, deixant de banda el desastre ecològic que suposa destruir un penya-segat, és altísim el nombre d'embarcacions que recorren aquesta costa durant l'estiu. Els ports de Moraira, Altea, Calp, Xàbia, Dénia i Benitatxell, permeten una hiperexplotació de la mar d'aquesta costa: milers de persones es submergeixen durant l'estiu recol·lectant estrelles de mar, esponges, dàtils de mar i practicant pesca submarina. Aquesta pressió humana a la llarga produirà la desaparició d'aquesta riquesa faunística.

PROTEGIR EL MEDI MARI

La destrucció indiscriminada del nostre patrimoni natural no sols produirà la pobresa biològica, sinó una caiguda

guns indrets que són dignes d'ésser conservats: entre ells destaquen, el Cap de Creus, la serra d'Irta, i els penya-segats de la Marina. El Cap de Creus és probablement un dels últims llocs que justifiquen el nom de la Costa Brava. La infinitat de cales, caletes, penya-segats, la mar cristal·lina que permet observar el fons, i les masses allades d'algunes laminàries, fan d'aquest lloc un dels indrets marítims més bonics de Catalunya. La vida marítima espesa, abundantíssima, hi fa que amb unes senzilles ulleres i unes aletes, de sobte un es veja transportat a un espectacle extremadament fructífer, on la forma i el color es combinen fins a quotes inimaginables. Un espectacle gratuït, dels que ja queden pocs: cogombres de mar, eriçons, tomàquets, algues, donzelles, salpes, oblades, sargs, serrans, polps, clòtxines, anèmones... conformen un

València, El Cabanyal

menú indiscutiblement saborós. Únic i mediterrani.

La serra d'Irta se situa entre Peníscola i Alcosseber. Són muntanyes que segueixen el curs de la mar. Cauen a la mediterrània com qui no pot soportar més la xafogor del clima, de la seua geologia desforestada: garriga en què a l'estiu la cigala ratxa amb una violència desorbitada. Aquestes muntanyes erosionades formen un paisatge d'una bellesa inesperada: venint des de Vinaròs la mar és oberta, amb platges de sorra i còdols, amb la mag-

Benicàssim

nífica i extensa platja de Peníscola. Sobre el *tómbol* que forma la badia s'alça el castell del Papa Luna, i ja hi trobem un primer i impressionant penya-segat, que no és més que una petita mostra del que vindrà després. El camí de terra que discorre per la serra l'Irta va descobrint, pas a pas, magnífics tallats verticals, braços de mar assolellats, cales de sorra fina, cales de grossos còdols. Roques que han caigut en el darrer temporal: rocs que la mar ha aïllat definitivament del cordó umbilical de la muntanya, i que

resisteixen l'atac continu de les ones. Tomàs Escuder escrivia sobre aquest paratge: "El turisme que s'acosta per ací no ha arribat a trencar gaire l'encís de les darreres davallades i cales que porta Irta fins a les platges (...). Les badies encara són, sovint, solitàries, i de difícil entrada, bones per a un bany ritual. D'aquell que hom pren nu per a combregar amb la natura i amb els avantpassats".

Però és sens dubte la Marina la zona del País Valencià més necessitada de protecció. Des d'aquestes pàgines di-

Peníscola

Xàbia, platja de l'Arenal

Calp

Dénia

Palma, Los Molinos.

Eivissa

El mont "Cerro"

Cullera

6 - GANDIA. Chalets del Puerto

Gandia, El Grau

17. - ALICANTE -- Ion Baños

Alacant, els Banys

6. SANTA POLA -- Vista parcial de la playa E.

Santa Pola, platja de l'Est

Benidorm

14. VILA JOIOSA. Pírc de los Baños

La Vila-joiosa, platja dels Banys

verses vegades hem denunciat atemptats naturals, com també la hipocresia i incapacitat de l'administració per a dur endavant una política adequada de conservació. Els Parcs Naturals del Montgó i del Penyal d'Ifac, són insuficients i incapaces de mantenir una població estable de qualsevol espècie. En realitat la seua protecció respon a interessos més paisatgístics que biològics: la mar que els envolta pateix les mateixes agressions naturals de sempre. A més, un dels problemes més greus és la falta d'aigua dolça: la ur-

banització descontrolada dels pobles de la Marina està produint problemes d'aigua en la regió, provocant l'exhauriment dels diferents aqüífers. A Calp no tenen aigua corrent la major part de les vegades: els ciutadans senzills d'aquest poble difícilment poden rentar-se les mans, mentre que uns metres més enllà hi ha qui rega sense caure-li la cara de vergonya— la gespa del seu jardí.

Es doncs cada vegada més necessari que els pocs indrets que encara resten prou intactes es protegeixen eficaçment. És clar que tota protecció va en

contra dels interessos primaris d'un petit col·lectiu de gent, però beneficia —no tan sols a la resta— sinó a la llarga a tothom, perquè permet que la bellesa, la pau d'un paratge serveixca com a instrument d'atracció controlada de la massa turística. La humanitat a poc a poc ho va grapejant tot: el nostre litoral no és més que una successió continuada de desastres ecològics. Un amplíssim cementiri que ens somou el pensament, cada nínxol amb un nom.

Martí Domínguez
Il·lustracions, Arxiu Josep Huguet